

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 3g/2026

privind excepția de neconstituționalitate
a prevederilor articolului 20 alin. (4¹) din Codul de procedură penală
(desfășurarea procesului penal într-un termen rezonabil)

CHIȘINĂU

5 martie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, judecători,
cu participarea dlui Andrei Harbuz, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 15 ianuarie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 martie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 20 alin. (4¹) din Codul de procedură penală, ridicată de dna avocată Natalia Bayram, în interesele dnei Evghenia Guțul, în dosarul nr. 1a-871/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Totodată, autoarea sesizării a invitat Curtea Constituțională să solicite Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ referitor la interpretarea articolului 6 din Convenție, și anume dacă Parlamentul poate să modifice termenul de examinare a cauzelor penale în detrimentul unui inculpat, prin intermediul unei norme care afectează numai infracțiunile de care acesta este acuzat.

3. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată format din dnii Eugeniu Beșelea, Andrei Cazacicov și Vitalie Budeci, judecători la Curtea de Apel Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

4. Pe rolul Curții de Apel Centru se află cauza penală de învinuire a dnei Evghenia Guțul de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 181² alin. (5) (*acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic din partea unui grup criminal organizat*) din Codul penal.

5. În cadrul examinării cauzei, dna avocată Natalia Bayram a ridicat, în interesele dnei Evghenia Guțul, excepția de neconstituționalitate a articolului 20 alin. (4¹) din Codul de procedură penală.

6. Printr-o încheiere din 14 ianuarie 2026, completul de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115 Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

(2) Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție, în condițiile legii, până la atingerea plafonului de vârstă, de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de către Consiliul Superior al Magistraturii.”

(5) Deciziile privind numirea judecătorilor și cariera acestora trebuie să fie adoptate în baza unor criterii obiective, bazate pe merit, și a unei proceduri transparente, în condițiile legii. Promovarea sau transferul judecătorilor se face doar cu acordul acestora.

(5¹) Judecătorii au doar imunitate funcțională în condițiile legii.

(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea.

(7) Funcția de judecător este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 17 Asigurarea dreptului la apărare

„(1) În tot cursul procesului penal, părțile (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă) au dreptul să fie asistate sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, în condițiile legii.

(2) Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sunt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod.

[...]”

Articolul 20 Desfășurarea procesului penal în termen rezonabil

„(1) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile.

(2) Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei penale sunt:

- 1) complexitatea cazului;
- 2) comportamentul participanților la proces;
- 3) conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată;
- 3¹) importanța procesului pentru cel interesat;

(3) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție și cele conexe actelor de corupție, în special privind infracțiunile prevăzute la art.181-182 din Codul penal, a cauzelor penale în care sunt persoane aflate în arest, precum și minori se fac de urgență și în mod prioritar.

(4) Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă.

(4¹) În cauzele penale prevăzute la art. 181-182 din Codul penal, urmărirea penală urmează a fi terminată într-un termen de cel mult 6 luni. Termenul de urmărire penală poate fi prelungit motivat de către procuror, cu informarea Procurorului General în cazul fiecărei prelungiri. Cauzele respective se examinează de către prima instanță în cel mult 4 luni, iar de către instanța de apel în cel mult două luni, termene care pot fi prelungite prin încheierea instanței respective.”

Articolul 24 Principiul contradictorialității în procesul penal

„(1) Urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sînt separate și se efectuează de diferite organe și persoane.

(2) Instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

(3) Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind învestite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură.

(4) Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.”

Articolul 342 Încheierile instanței judecătorești

„[...]”

(2) Încheierile privind măsurile preventive, de ocrotire și asiguratorii, recuzările, declinarea de competență, strămutarea cauzei, dispunerea expertizei judiciare, prelungirea termenelor de examinare a cauzelor prevăzute la articolul 20 alin. (4¹), precum și încheierile interlocutorii, se adoptă sub formă de documente aparte și se semnează de judecător sau, după caz, de toți judecătorii din completul de judecată.

[...]”

Articolul 351 Numirea cauzei spre judecare

„[...]”

(3³) În cauzele penale care au ca obiect săvârșirea infracțiunilor prevăzute la articolele 181–182 din Codul penal, prima ședință de judecată are loc în cel mult 20 de zile de la data distribuirii cauzei. Stabilirea ședințelor de judecată pentru cauzele respective se realizează cu prioritate, cu fixarea ședințelor în zile consecutive sau apropiate. În cazul în care instanța de judecată a fixat pentru zilele respective ședințe de judecată pe alte categorii de cauze, instanța poate decide amânarea judecării celorlalte cauze pentru a asigura judecarea cu prioritate a cauzelor penale privind infracțiunile prevăzute la art. 181–182 din Codul penal.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

9. Autoarea sesizării susține că norma contestată stabilește un termen limitat în interiorul căruia urmează a fi desfășurate procesele penale care au ca obiect infracțiunile prevăzute de articolele 181 - 182 din Codul penal. În opinia acesteia, restrângerea termenului de examinare afectează accesul liber la justiție, egalitatea armelor, dreptul la apărare și independența judecătorului.

10. Totodată, autoarea sesizării precizează că norma contestată a fost introdusă în Codul de procedură penală prin Legea nr. 100/2025, fără a fi însoțită de o motivare corespunzătoare.

11. În opinia autoarei sesizării, norma contestată contravine articolelor 1 alin. (3), 6, 16, 20, 26, 54, 114, 115 și 116 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție.

15. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 20 alin. (4¹) din Codul de procedură penală. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana este acuzată de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 181² alin. (5) (*acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic din partea unui grup criminal organizat*) din Codul penal. Astfel, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei penale în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 145 din 21 noiembrie 2024, § 23).

18. Autoarea excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*statul Republica Moldova*), 6 (*separația și colaborarea puterilor*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 26 (*dreptul la apărare*), 54 (*restrângerea exercițiului drepturilor fundamentale*), 114 (*înfăptuirea justiției*), 115 (*instanțele judecătorești*) și 116 (*statutul judecătorilor*) din Constituție.

19. Cu privire la articolele 6, 114 și 115 din Constituție, Curtea reține că autoarea sesizării nu a prezentat argumente care să susțină incidența acestora.

20. Cu privire la incidența articolelor 1, 16 și 54 din Constituție, Curtea constată că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea DCC

nr. 73 din 20 iunie 2024, § 23; DCC nr. 131 din 17 octombrie 2024, § 31; DCC nr. 30 din 27 februarie 2025, § 26; DCC nr. 160 din 6 noiembrie 2025, § 21; DCC nr. 153 din 23 octombrie 2025, § 22).

21. Cu referire la articolele 20 și 26 din Constituție, autoarea sesizării susține că prin instituirea unui termen restrâns pentru examinarea cauzelor penale având ca obiect infracțiunile prevăzute la articolele 181-182 din Codul penal norma contestată încalcă principiul egalității armelor, plasând partea apărării în imposibilitatea de a-și exercita în mod efectiv dreptul la apărare.

22. Curtea menționează că articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, este corespondentul prevederilor articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar articolul 26 din Constituție, care garantează în mod distinct dreptul la apărare, este corespondentul prevederilor articolului 6 § 3 din Convenție. Astfel, garanțiile stabilite de articolul 26 din Constituție reprezintă aspecte precise ale dreptului la un proces echitabil prevăzute de articolul 20 din Constituție și articolul 6 din Convenție (a se vedea DCC nr. 37 din 25 aprilie 2024, § 22).

23. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, egalitatea armelor reprezintă o trăsătură inerentă unui proces echitabil. Este necesar ca fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cazul în condiții care să nu o plaseze într-o poziție dezavantajoasă față de partea sau părțile adverse (*Škerija v. Croația*, 5 noiembrie 2020, § 84).

24. În acest context, articolul 6 § 3 lit. b) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează acuzatului „timp și facilități adecvate pentru pregătirea apărării sale” și, prin urmare, implică faptul că activitatea de apărare substanțială în numele său poate cuprinde tot ceea ce este „necesar” pentru pregătirea procesului principal. Acuzatul trebuie să aibă posibilitatea de a-și organiza apărarea într-un mod adecvat și fără restricții din perspectiva capacității de a prezenta toate argumentele relevante ale apărării în fața instanței de judecată și, astfel, de a influența rezultatul procedurii (*Lilian Erhan v. Republica Moldova*, 5 octombrie 2022, § 19).

25. Curtea observă că legislatorul a prevăzut un regim special de examinare a unor cauze penale. În acest sens, urmărirea penală și judecarea cauzelor penale privind infracțiunile de violență în familie, infracțiunile de corupție și cele conexe actelor de corupție, în special privind infracțiunile prevăzute la articolele 181-182 din Codul penal, a cauzelor penale în care sunt persoane aflate în arest, precum și minori se fac de urgență și în mod prioritar (a se vedea articolul 20 alin. (3) din Codul de procedură penală).

26. Mai mult, în cazul infracțiunilor prevăzute de articolele 181 - 182 din Codul penal, Parlamentul a instituit un termen determinat de patru și, respectiv, de două luni în care trebuie examinate cauzele, atât în primă instanță, cât și în instanța de apel. Totodată, instanța de judecată are competența să prelungească termenul de examinare în condițiile legii (a se vedea articolul 20 alin. (4¹) din Cod).

27. Curtea observă că termenele instituite de norma contestată nu aduc atingere garanțiilor procesului echitabil de vreme ce instanța le poate prelungi în funcție de circumstanțele cauzei.

28. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri că existența și utilizarea în legislațiile naționale ale statelor părți a procedurilor expeditivă în materie penală nu sunt contrare în sine articolului 6 din Convenție, atâta timp cât acestea oferă garanțiile necesare aferente dreptului la un proces echitabil (*Borisova v. Bulgaria*, 21 martie 2007, § 40; *Butkevich v. Rusia*, 2 iulie 2018, § 91 și 92).

29. Referitor la incidența articolului 116 alin. (1) din Constituție, autoarea excepției susține, în esență, că dispozițiile criticate constituie o ingerință normativă în sfera de competență a puterii judecătorești. În opinia sa, instituirea unor termene fixe pentru soluționarea anumitor categorii de cauze, fără a ține seama de gradul de complexitate al acestora, echivalează cu o încălcare a dreptului la soluționarea cauzei în mod echitabil de către o instanță independentă.

30. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că independența judecătorilor este un principiu fundamental al justiției și presupune lipsa oricărei ierarhii sau subordonări în aplicarea legii. Judecătorii soluționează litigiile obiectiv și nu pot primi ordine, instrucțiuni sau influențe din interiorul ori din afara sistemului judiciar. Judecătorii trebuie să decidă liber, fără presiuni sau intervenții, fiind independenți față de factori sociali, economici, politici, de alți judecători sau de administrația judiciară (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 21 din 22 iulie 2016, § 97).

31. Stabilirea unui termen procedural pentru examinarea cauzei penale, cu posibilitatea prelungirii acestuia printr-un act motivat, nu afectează independența judecătorului. Norma urmărește asigurarea soluționării cauzei într-un termen rezonabil, iar posibilitatea prelungirii permite judecătorului să țină cont de complexitatea cauzei și de circumstanțele concrete, fără a-i limita libertatea de apreciere.

32. Referitor la obiecțiile formulate de autoarea sesizării, potrivit cărora norma contestată instituie un termen limitat pentru desfășurarea urmăririi penale, ceea ce ar genera încălcarea principiilor contradictorialității și egalității armelor, Curtea constată că, sub acest aspect, sesizarea are caracter de *actio popularis*, întrucât cauza în care a fost ridicată excepția vizează desfășurarea procesului penal în fața instanței de judecată, și nu la faza de urmărire penală.

33. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 1, 16 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

34. Prin urmare, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

35. Referitor solicitarea autoarei excepției privind sesizarea Curții Europene a Drepturilor Omului de a emite un aviz consultativ (a se vedea § 2 *supra*), Curtea reține că, prin Legea nr. 100 din 27 aprilie 2023, în vigoare din 11 mai 2023, Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Protocolul nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptat la Strasbourg la 2 octombrie 2013 (articolul 1 din Lege). Cu ocazia depunerii instrumentului de ratificare, în conformitate cu articolul 10 din protocolul menționat, Republica Moldova a declarat că, pentru realizarea prevederilor paragrafului 1 al articolului 1 din Protocol, au fost desemnate următoarele instanțe naționale: Curtea Constituțională și Curtea Supremă de Justiție (articolul 2 din Lege). În același timp, articolul 6 alin. (4) din Legea nr. 74 din 10 aprilie 2025 prevede că, în exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională îi poate solicita Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în protocoalele la aceasta.

36. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că „chestiunile de principiu”, în sensul articolului 1 § 1 din Protocolul nr. 16 la Convenție, sunt cele care, prin natura lor, prin gradul lor de noutate, prin

complexitatea lor sau din alte motive, vizează un aspect cu privire la care instanța solicitantă ar avea nevoie de îndrumarea Curții prin intermediul unui aviz consultativ pentru a-i permite să asigure respectarea drepturilor garantate de Convenție atunci când soluționează cauza (a se vedea Decizia privind cererea de emitere a avizului consultativ formulată în temeiul Protocolului nr. 16 referitoare la interpretarea art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție, nr. P16-2023-002, la cererea Curții Supreme a Estoniei, § 20, 19 februarie 2024; Decizia privind cererea de emitere a avizului consultativ formulată în temeiul Protocolului nr. 16 referitoare la interpretarea sau aplicarea art. 6 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, nr. P16-2024-001, la cererea Înaltei Curți de Casație și Justiție a României, § 29, 28 iunie 2024).

37. Prin urmare, în contextul argumentelor formulate de autoarea excepției, cererea acesteia nu este întemeiată.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. f) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 20 alin. (4¹) din Codul de procedură penală, ridicată de dna avocată Natalia Bayram, în interesele dnei Evghenia Guțul, în dosarul nr. 1a-871/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 5 martie 2026

DCC nr. 36

Dosarul nr. 3g/2026